

GADA PARSKATS 2015

Kopsavilkums (LV)

Kopsavilkums

Apdrošināšanai un aroda pensijām ir svarīga loma ekonomikā. Ar saviem aktīviem, kas ir vērti vairāk nekā divas trešdaļas no ES IKP¹, apdrošināšana ir svarīgs finanšu nozares elements, dodot ieguldījumu ekonomiskajā izaugsmē un finansiālajā stabilitātē, uzņemoties riskus un mobilizējot ietaupījumus. Aroda pensijas ir vienlīdz svarīgas, jo papildus to ieguldījumam ekonomikā tās aizsargā pret nabadzības risku pensijas periodā. EAAPI izveidoja 2011. gadā kā neatkarīgu Eiropas uzraudzības iestādi, kuras galvenie pienākumi ir atbalstīt finanšu sistēmas stabilitāti, nodrošināt tirgu un finanšu produktu pārredzamību un aizsargāt apdrošināšanas polišu turētājus, pensijas shēmu dalībniekus un labumguvējus. EAAPI 2015. gada pārskatā ir norādīti iestādes galvenie sasniegumi un sniegta informācija par EAAPI piešķirto resursu pārvaldību tās mērķu sasniegšanai.

EAAPI 2015. gada pārskatā ir norādīti iestādes galvenie sasniegumi attiecībā uz tās mērķiem:

- stiprināt patērētāju aizsardzību;
- nodrošināt kvalitatīvu un laicīgu regulējumu;
- nodrošināt uzraudzības konvergenci, konsekveni un kvalitāti;
- atbalstīt finansiālo stabilitāti un
- attīstīties kā modernai un kompetentai iestādei.

Gada pārskatā ir arī sniegta informācija par EAAPI piešķirto resursu pārvaldību šo mērķu sasniegšanai.

¹ Apmēram 70 % 2014. gadā, avots: Eurostat un EAAPI ES/EEZ (pār-)apdrošināšanas statistika, <https://eiopa.europa.eu/financial-stability-crisis-prevention/financial-stability/statistics>

INFORMĀCIJAS AILE. EAAPI pieci galvenie sasniegumi 2015. gadā

- Apdrošināšanas Vienoto noteikumu kopuma izstrādāšanas pabeigšana: "Maksātspējas II" režīma īstenošanas tehnisko standartu (ITS) un pamatnostādņu 2. kopuma sagatavošana.
- Rīcības uzraudzība: jaunas stratēģiskās pieejas izveidošana visaptverošam, uz risku pamatotam un profilaktiskam ietvaram uzņēmējdarbības veikšanas uzraudzībai un pirmajam tematiskajam pārskatam par mobilo tālrunu apdrošināšanu.
- Procesa un metodoloģijas īstenošana, lai izlaistu ikmēneša bezriskā likmes, kā to pieprasa saskaņā ar "Maksātspējas II" režīmu.
- Viseiropas individuālo pensiju produkts (VIPP): EAAPI koncepcija par nepieciešamību radīt VIPP, kas izklāstīta tās apspriedes dokumentā.
- Balances pārskats un stresa tests par Rumānijas apdrošināšanas nozari.

Stiprināt patērētāju aizsardzību

Patērētāju aizsardzības jomā liels notikums bija tas, ka pieņēma jaunu **stratēģisko pieeju visaptverošam, uz risku pamatotam un profilaktiskam ietvaram uzņēmējdarbības veikšanas uzraudzībai**. Kā galvenais rīks uzņēmējdarbības veikšanas risku risināšanā ES līmenī šī stratēģija būs pamatota uz nopietnu patērētāju uzvedības izpratni, proporcionalitāti un savlaicīgu nākotnes uzņēmējdarbības veikšanas risku paredzēšanu, kā arī kaitējuma novēršanu patērētājiem visā Savienībā. "**Tematiskie pārskati**" ir centrālais stratēģijas elements, un pirmo pilotpārskatu veica un noslēdza ar mobilo tālrunu apdrošināšanas analīzi. Progresējot EAAPI spējai piemērot tās **pilnvaras veikt produktu intervences uz apdrošināšanu pamatotiem ieguldījumu produktiem**, 2015. gadā EAAPI izveidoja rādītājus, ar kuriem nosaka, vai iestādes rīcība ir nepieciešama.

EAAPI darbu pie interešu konflikta risināšanas uz apdrošināšanu pamotiem ieguldījumu produktu tiešā pārdošanā vai pārdošanā caur starpnieku uzlaboja ar tās tehnisko padomu Komisijai, nodrošinot politikas rekomendācijas jautājuma noteikšanai un pārvaldībai. EAAPI ir veikusi starpnozaru darbu pie **pamatinformācijas dokumenta** izstrādes, kas tai uzticēts Regulā par komplektētu privāto ieguldījumu un apdrošināšanas ieguldījumu produktu (**PRIIP**).

2015. gada pirmajā pusē noturēja divas sabiedriskas apspriešanās, viena bija par to, lai noteiktu optimālos veidus, kā informāciju pasniegt patērētājam draudzīgā veidā, bet otra — par produktu risku, veiktspējas un izmaksu aprēķināšanas pasākumiem. Pamatinformācijas dokumenta paraugus arī pārbaudīja attiecībā uz patērētājiem. Turklāt 2015. gada augustā uzsāka sabiedrisko apspriešanos par **PRIIP** pamatinformācijas dokumentu Regulatīvo tehnisko standartu projektu. Aroda pensiju jomā EAAPI sagatavoja **ziņojumus par sniegto**

Kopsavilkums

informāciju par **Papildpensijas kapitāla uzkrāšanas institūciju (PKUI) izmaksām un maksām** pirms uzņemšanas un notiekošā stadijā un par ieguldījumu iespējām noteiktu iemaksu plānu shēmas dalībniekiem, izceļot risināmos jautājumus, lai nodrošinātu efektīvu lēmumu pieņemšanu par viņu pensionēšanās plānu.

Nodrošināt kvalitatīvu un laicīgu regulējumu

Galvenais EAAPI sasniegums kopš tās dibināšanas bija **Apdrošināšanas Vienoto noteikumu kopuma** izstrādāšanas pabeigšana **2015. gadā**. Ar **“Maksātspējas II” režīma Īstenošanas tehnisko standartu (ITS) un pamatnostādņu 2. kopumu**, kas nepieciešami konsekventai un vienvērtīgai direktīvas piemērošanai, sākot no 2016. gada janvāra un turpmāk, iestādes **“Maksātspējas II” režīma regulēšanas darba kārtība** bija pabeigta. Pēc šo darbu pabeigšanas iestāde savu uzmanību vērta uz sagatavošanos uzraudzības īstenošanai un turpmākai uzraudzības konsekvences veicināšanai.

Iestāde arī sagatavojās izpildīt nākamo svarīgo uzdevumu saskaņā ar **“Maksātspējas II” režīmu**, kas ir ikmēneša **bezriskā likmes** izlaišana. Bezriskā procentu likmes struktūra un tās korekcijas lielā mērā nosaka to tehnisko noteikumu vērtību, kurus uzņēmumiem ir jāuzstāda savām apdrošināšanas un pārpadrošināšanas saistībām, kā arī, izrietoši, pieejamā kapitāla apjomu, lai atbilstu maksātspējas kapitāla prasībai.

EAAPI arī sniedza savu ieguldījumu Eiropas Komisijas apsvērumos par **apdrošināšanas lomu infrastruktūras ieguldījumos**, ierosinot stingrus kritērijus, lai noteiktu atbilstīgus infrastruktūras projektus. Riska prasības ieguldīšanai atbilstīgos infrastruktūras projektos ir rūpīgi pielāgotas attiecīgajiem riskiem, kas noved pie atšķirīgas attieksmes. Lai gūtu labumu no šīs attieksmes, apdrošinātājiem kā daļa no efektīvas riska pārvaldības būs jāveic šīs sarežģītās un neviendabīgās aktīvu klases adekvāta pienācīgā pārbaude. Ieguldījumi infrastruktūrā varētu būt ļoti nozīmīgi apdrošināšanas uzņēmējdarbībai, jo to ilgtermiņa dabas dēļ tie varētu būt ļoti piemēroti, lai atbilstu ilgtermiņa saistībām, tajā pašā laikā uzlabojot portfeļa diversifikāciju, un nodrošinātu pamatu plašākas ekonomikas ilgtspējīgai izaugsmei.

EAAPI arī starptautiskajā līmenī ir bijusi aktīva un ar savu ieguldījumu Starptautiskās Apdrošināšanas uzraudzību asociācijā (SAUA) ir panākusi progresu **pamata maksātspējas kapitāla prasības, augstākas zaudējumu segšanas maksātspējas kapitāla prasības un starptautisko kapitāla standartu** izstrādē, ar ko atbalsta vienādu noteikumu radīšanu starptautiskā līmenī.

Progress turpinājās ar **Papildpensijas kapitāla uzkrāšanas institūciju (PKUI) II** aroda pensiju regulējuma izstrādi. Individuālo pensiju jomā EAAPI veica ievērojamu progresu, sagatavojot uzaicinājumu sniegt ieteikumu (2016. gada janvārī apstiprinājusi EAAPI Uzraudzības padome) un izstrādājot koncepciju **Eiropas individuālo pensiju produktam**, nodrošinot pamatu 2. režīmam. Ar šo darbu ir iespēja mainīt individuālo pensiju tirgus dinamiku ES un tādā veidā būtiski sekmēt kapitāla tirgu savienību. Tirgus attīstības ziņojums un pirmais **ES mēroga reģistrs par PKUI** nodrošina labāku pensiju situācijas pārskatu ES.

Nodrošināt uzraudzības konvergenci, konsekvenci un kvalitāti

EAAPI centieni vēl vairāk stiprināt uzraudzības kvalitāti un konsekvenci visā ES notiek caur divpusēju iesaistīšanos un sarežģītu atgriezenisko saiti valstu kompetentajām iestādēm, aktīvu līdzdalību uzraudzītāju kolēģijās, kā arī rīku un padoma nodrošināšanu par iekšējo modeļu lietošanu, apmācību un infrastruktūras un sistēmu izveidošanu informācijas vākšanai un apmaiņai.

2015. gada EAAPI uzraudzības komanda veica **19 divpusējus** valstu kompetento iestāžu **apmeklējumus**, sniedzot viedokli par sagatavošanās darbiem **“Maksātspējas II” režīma** piemērošanas valstu praksēm riska novērtēšanas ietvarā un uzraudzības praksēm un prioritātēm. Ar šo iesaistīšanos valstu kompetentās iestādes saņēma atbalstu, lai risinātu noteiktos šķēršļus kopīgas uzraudzības kultūras, ko atbalsta **“Maksātspējas II” režīms**, izstrādāšanai. Komanda arī līdzvadīja vadības komiteju, kas pārvalda **bilances pārskatu un stresa testu Rumānijas apdrošināšanas nozarē**, pārstāvot vairāk nekā 80 % no Rumānijas tirgus. Abas darbības pabeidza 2015. gada jūlijā, publicējot ziņojumu, kurā noteica būtiskas korekcijas bilancēs un atbilstošos piesardzības koeficientus vairākiem apdrošināšanas uzņēmumiem, kā arī vairākus uzraudzības pasākumus. Pierādījās, ka šī darbība ir ticama un nozīmīga, lai uzlabotu patērētāju aizsardzību un pārliecību Rumānijas apdrošināšanas nozarē.

EAAPI turpināja aktīvu **līdzdalību un koordinēšanu kolēģijās**, atbalstot uzlabotu konsekvenci kolēģiju funkcionēšanā un diskusijās. EAAPI Kolēģijas komanda 2015. gadā koordinēja visu kolēģiju sadarbības vienošanos parakstīšanu. Sadarbības vienošanās nosaka prasības informācijai, ar kuru apmainās, kā arī locekļu lomas un pienākumus.

Kopsavilkums

Lai izveidotu kopīgu uzraudzības pieeju attiecībā uz maksātspējas situācijas novērtēšanu apdrošinātāju grupām, kuras darbojas "līdzvērtīgās" valstīs, EAAPI publicēja **atzinumu par grupas maksātspējas aprēķināšanu līdzvērtības kontekstā**. Atzinumā noteiktas vairākas uzraudzības prakses saistībā ar izmantojamā pašu kapitāla pieejamības novērtējumu grupas līmenī, un tas domāts, lai nodrošinātu vienādas procedūras un konsekventas prakses. Iekšējo modeļu jomā EAAPI arī sagatavoja laicīgu **atzinumu par sagatavošanās darbiem iekšējo modeļu piemērošanai**, izklāstot trīs jomas, kurās atšķirības varētu novest pie pretrunīgas risku modelēšanas. Galvenais ieteikums atzinumā ir tāds, ka valstu kompetentajām iestādēm ir jāprasa, lai riskus, kas saistīti ar valsts parādiem, pienācīgi ņem vērā iekšējos modeļos. EAAPI arī noturēja **21 apmācības semināru** par svarīgiem tematiem, kas, apspriežoties ar valstu kompetentajām iestādēm, noteikti kā prioritārās jomas, lai sagatavotos piemērot "Maksātspējas II" režīmu.

EAAPI turpināja savu darbu pie **Vienotās uzraudzības rokasgrāmatas** ar mērķi izveidot labu uzraudzības prakšu bloku par dažādām "Maksātspējas II" režīma jomām. 2015. gadā sagatavoja ieteikumus par uzraudzības riska novērtējuma sistēmu izveidošanu un to galveno jomu uzraudzīšanu, tostarp pārvaldības, pašu riska un maksātspējas novērtējuma (PRMN), ieguldījumu politikas, dzīves un nedzīves uzkrājumu, grupas uzraudzības un iekšējo modeļu jomu.

Pamatojoties uz EAAPI centieniem saskaņot ziņošanas prasības saskaņā ar "Maksātspējas II" režīmu, izveidoja infrastruktūru informācijas vākšanai, pārvaldībai, apstrādei un apmaiņai. **Pirmo gada individuālo un grupu ziņojumu apkopojumu** veica **EAAPI centrālais repositārijs** saskaņā ar sagatavošanās režīmu. Turpmāki **ziņošanas taksonomijas** izlaidumi **tagad ļauj īstenot pilnu "Maksātspējas II" režīma ziņošanu** un atbilst Eiropas Centrālās bankas papildprasībām, nodrošinot, ka informāciju pasniedz pareizā formātā un samazina valstu kompetento iestāžu un nozares nastu. Ar mērķi vēl vairāk samazināt ziņošanas nastu, jo īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem, EAAPI ir arī izstrādājusi **rīku uzņēmumiem**, lēšot, ka ar to visā ES varētu aptvert 1200 uzņēmumus.

Atbalstīt finansiālo stabilitāti

EAAPI turpināja attīstīt savas tehnikas un rīkus, lai labāk izmantotu pieejamo informāciju, lai informētu lēmumu pieņemšanā par nākotnes tendencēm un riskiem tirgos, atbalstot finanšu uzraudzību. Profilaktiskā uzraudzība ir pamatota uz risku paredzēšanu un nodrošināšanu, ka jau iepriekš veic rīcību to mazināšanai vai likvidēšanai, un EAAPI turpina gatavot tās pamata produktus (piem., Finanšu stabilitātes ziņojums un Riska panelis), lai nodrošinātu, ka galvenajiem lēmumu pieņēmējiem ir visaptverošs pārskats par riskiem un neaizsargātības faktoriem. 2015. gadā apdrošināšanas nozare vēl vairāk izmantoja EAAPI produktus kā galvenās atsauces spriešanā par riskiem.

Kopsavilkums

Saskaņā ar tās regulu EAAPĪ arī veica pirmo ES mēroga **aroda pensiju stresa testu**. Mērķis bija iegūt visaptverošu ainu par neviendabīgo Eiropas aroda pensiju situāciju, pārbaudīt noteikto labumu un jauktu pensiju shēmu izturību pret negatīviem tirgus scenārijiem un garāku paredzamās dzīves ilgumu, noteikt iespējamās noteiktā iemaksu plāna shēmu neaizsargātības faktorus un atklāt jomas, kurām vairāk jāpievērš uzmanība no uzraudzības viedokļa. Septiņpadsmit Eiropas Ekonomikas zonas valstis ar ievērojamu aroda pensiju nozari, kas aktīvos ir vairāk nekā 500 EUR miljonus vērtā, piedalījās šajā testā. Rezultāti atklāja, ka pagarināts zemo procentu likmju periods radīs ievērojamas turpmākas problēmas ar Papildpensijas kapitāla uzkrāšanas institūciju (PKUI) noteiktā labuma izturību (skatīt informācijas aili).

INFORMĀCIJAS AILE. Pirmā ES aroda pensiju stresa testa rezultāti

- Pagarināts zemo procentu likmju periods radīs ievērojamas turpmākas problēmas saistībā ar Papildpensijas kapitāla uzkrāšanas institūciju (PKUI) noteiktā labuma izturību.
- PKUI ir salīdzinoši mazāk izturīgas pret ilgmūžību nekā pret nelabvēlīgiem tirgus scenārijiem.
- Šo šoku absorbēšanas spējas ļoti lielā mērā ir atkarīgas no saistību īstenošanas laika un katrā valstī esošajiem seku mazināšanas un to novēršanas mehānismiem.
- Piemēroto nopietna stresa scenāriju rezultāti atklāj vairākus riskus un neaizsargātības faktorus, kuri ir pelnījuši pienācīgu uzmanību no PKUI un uzraudzītājiem.

Apdrošināšanas nozarē vēl aizvien esošās zemās procentu likmes ir vairojušas steidzamu nepieciešamību pēc uzraudzības rīcībām un vajadzību būt sagatavotiem, lai risinātu šo krīzes situāciju. Reaģējot uz to, EAAPĪ ir **aktīvi ievērojusi stresa testa ieteikumus**, iesaistoties sadarbībā ar valstu kompetentajām iestādēm, koncentrējoties uz konkrēti ar valsti saistītiem un konkrēti ar grupu saistītiem stresa testa rezultātiem un uzlabojot sagatavošanās darbus krīzes pārvarēšanai. EAAPĪ arī publicēja **Atzinumu par valstu kompetento iestāžu saprātīgiem krīzes novēršanas, pārvarēšanas un noregulēšanas principiem**. Lai nodrošinātu konsekventi un atbilstību krīzes novēršanas, pārvarēšanas un noregulēšanas sistēmu izmaiņām, EAAPĪ izstrādāja 14 principus, kas valstu kompetentajām iestādēm būtu jāņem vērā. Ar šo atzinumu dod ieguldījumu stabilas un saskanīgas sistēmas izveidošanai, lai novērstu un pārvarētu finanšu krīzes ES.